

AI VODIČ ZA VIDLJIVOST

Kako istraživačko novinarstvo postaje pronalazljivo, citirano i tačno atribuirano od strane AI sistema — plus put angažmana da se to postigne.

PRIPREMLJENO ZA

Istraživačke novinske organizacije

AUTOR

Predrag Petrović — AI SEO Expert

SADRŽI

Strateški okvir + usluga i cenovnik

STUDIO

totaldesign.rs

CIKLUS REVIZIJE

Živi dokument, dva puta godišnje

PROFIL

aiseoexpert.xyz

01 ZAŠTO JE OVO VAŽNO

Za istraživačku redakciju, ključni resurs nije saobraćaj — već biti proverjeni izvor istine za teme koje pokriva. Tu ulogu sve više osporavaju ne druge redakcije, već AI sistemi za odgovaranje koji sintetišu odgovor umesto da nekoga upute na originalni izvor.

RIZIK 1 — BRISANJE

Originalni izvor nestaje

Ako model odgovori koristeći sekundarni agregator ili neprijateljsku prepravku umesto originalne istrage, redakcija gubi atribuciju, vidljivost kod donatora/čitalaca i mogućnost da ispravi zapis.

RIZIK 2 — ISKRIVLJAVANJE

Nalazi se pojednostavljaju ili spajaju

Uslovljeni nalazi postaju tvrdnje, imenovane osobe se spajaju, pravni ili sankcijski status zastareva. Pogrešan AI sažetak pripisan redakciji predstavlja reputacioni i pravni rizik.

PRILIKA

Prednost koju AI ne može izmisliti

Primarna dokumenta, imenovana odgovornost, unakrsna potvrda izvora i dubinska arhiva — trajne prednosti ako je sajt struktuiran za mašine, ne samo za ljude.

02 SNIMAK TRENUTNOG STANJA

ODAKLE TIPIČNA REDAKCIJA KREĆE

Ilustrativni šablon za popis sopstvene startne pozicije organizacije pre početka bilo kog angažmana.

SIGNAL	TIPIČAN STATUS	IMPLIKACIJA
Institucionalni profil	Snažno prisustvo entiteta — Wikipedia, Wikidata, watchdog/neprofitni direktorijumi, partnerske stranice	Dobra osnova entiteta za AI grafove znanja
Obim objavljivanja	Veliki broj istraga godišnje kroz mrežu partnera	Bogat korpus, ali verovatno nedosledni metapodaci kroz godine CMS migracija
Infrastruktura podataka	Struktuirana platforma podataka ili baza zapisa, ako postoji	Prava distinktivna prednost — često nedovoljno iskorišćena kao resurs za AI
Transparentnost finansiranja	Javno izveštavanje o izvorima ili promenama finansiranja	Relevantno za to kako modeli opisuju nezavisnost/pristrasnost — vredi aktivno oblikovati
Višejezični domet	Sadržaj na više jezika, distribuiran preko partnerskih redakcija	Rizik fragmentacije: ista istraga, mnogo URL-ova, nedosledan kanonski izvor

Ovo je orijentacioni uvid iz javnih izvora, ne tehnički audit — Faza izgradnje pokriva pravu proveru.

03 ČETIRI STUBA

OKO ČEGA JE POSAO ORGANIZOVAN

A Tehnička dostupnost

- Audit pristupa crawlera** — potvrditi da robots.txt eksplicitno dozvoljava GPTBot, ClaudeBot, PerplexityBot, Google-Extended, Amazonbot. Najčešći uzrok nevidljivosti u AI odgovorima.
- Objaviti lms.txt** — kurirana mapa najautoritativnijih stranica, ne kompletan sitemap.
- Ispraviti kanonsku fragmentaciju** — jedna istraga, mnogo ogledala; osigurati da canonical tag pokazuje na original.
- Server-side rendering** — potvrditi da interaktivne istrage nisu tiho preskočene kao prazna JS ljuska.

B Struktuirani podaci i mašinski čitljive činjenice

- Schema.org markup** na svakoj istrazi — NewsArticle, imenovani novinari, datumi, citati izvora, entiteti.
- Doslednost na nivou entiteta** — svaka imenovana osoba ili kompanija vodi na jednu stabilnu, autoritativnu stranicu.
- Izložiti podatke kao struktuirani izlaz**, ne samo kroz UI za pretragu — potez sa najvećim učinkom za retrieval sisteme.
- FAQ/explainer schema** za metodologiju i teme koje se ponavljaju.

C Sadržaj oblikovan za pronalaženje i atribuciju

- Voditi sa činjenicama koje se lako izdvajaju** — sažet, precizno formulisan uvodni pasus na početku.
- Razlikovati dokumentovano od navodnog**, redundantno ponovljeno uz svaku tvrdnju koja bi mogla biti citirana izolovano.
- Vidljiva, datirana stranica ispravki/metodologije**, povezana iz svake priče.
- Trajni hub-objašnjenja** za teme koje se ponavljaju, plus stabilna istorijska arhiva sa funkcionalnim linkovima.

D Eksterna potvrda

- Održavati Wikipedia/Wikidata ažurnim** — glavni oslonac za to kako modeli grade znanje o entitetima.
- Pratiti preuzimanje od strane drugih pouzdanih medija** — snažni signali poverenja za retrieval sisteme.
- Dosledno imenovanje organizacije** kroz svaku biografiju, pomen i dataset — nedosledno imenovanje kviri razrešavanje entiteta.

04 MONITORING — KAKO PROVERITI DA LI FUNKCIONIŠE

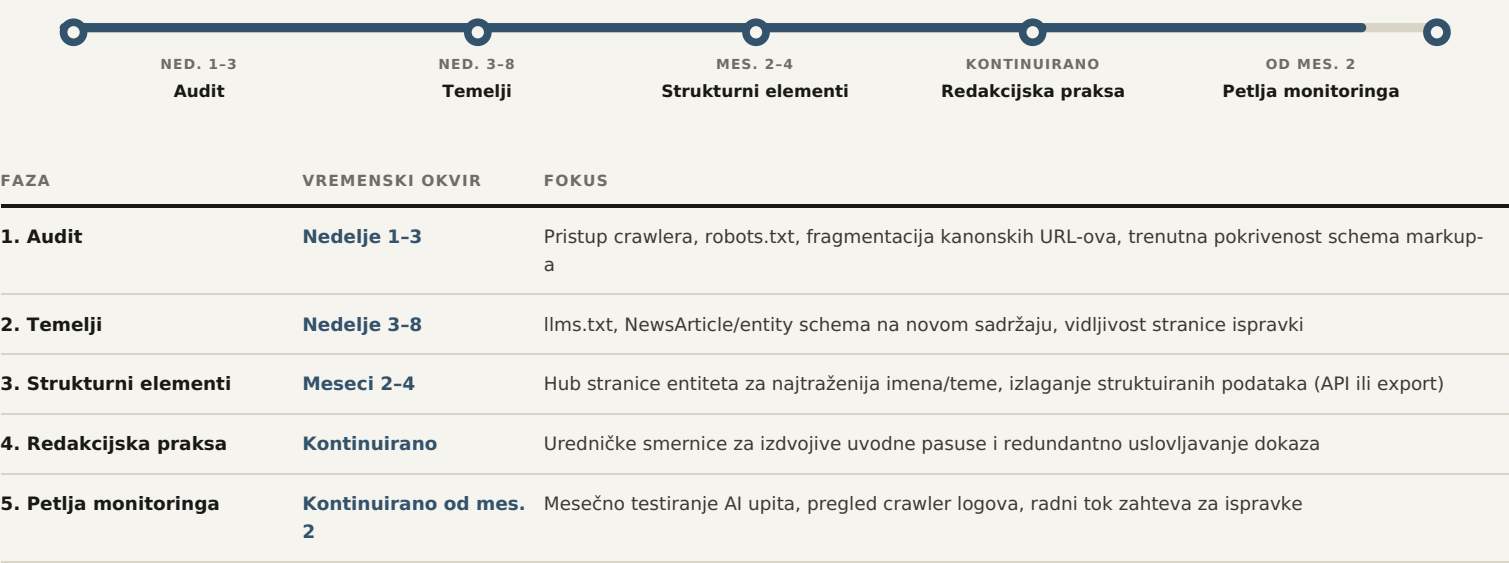
JOŠ NE POSTOJI "AI SEARCH CONSOLE"

Zato je ovo navika ručnog praćenja, izgrađena i ponavljana po rasporedu, a ne proverena samo jednom.

01 MESEČNO TESTIRANJE UPITA Fiksni set od ~15–20 realnih pitanja pokreće se kroz ChatGPT (sa pretragom), Perplexity, Gemini i Copilot. Beleži se da li je redakcija citirana, tačno citirana i povezana linkom.	02 PRAĆENJE POGREŠNE ATRIBUCIJE Faktički pogrešan AI sažetak tretira se kao pitanje redakcije za ispravke, ne tehnička kuriozitet — traži se ispravka kroz kanal za povratne informacije platforme i jača se izvorna stranica.
03 ANALIZA CRAWLER LOGOVA Server logovi se proveravaju za GPTBot, ClaudeBot i PerplexityBot user agente, kako bi se potvrdila stvarna aktivnost obilaska — odvojeno od ishoda citiranja.	04 KONTINUIRANA PETLJA ISPRAVKI Nalazi iz testiranja upita i pregleda logova vraćaju se u izvorne stranice i schema markup — petlja, ne jednokratni izveštaj.

05 PLAN UVOĐENJA PO FAZAMA

PET FAZA, PO REDOSLEDU

06 OGRADE VREDNE POMENA

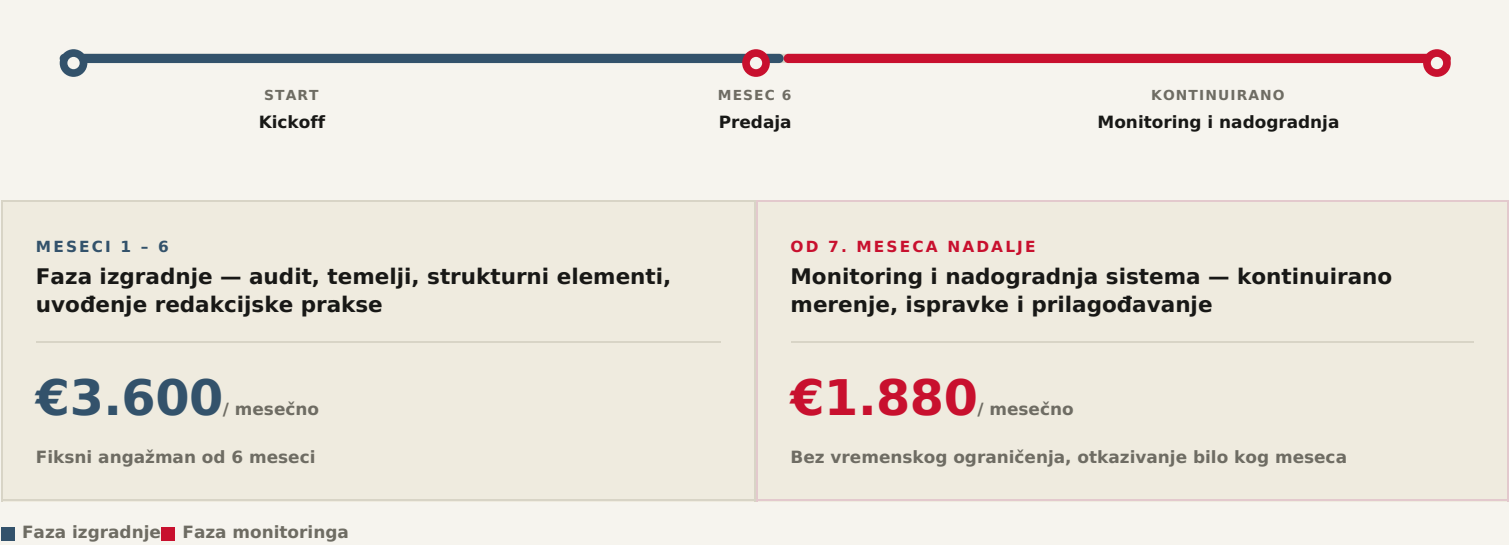
- Nikada ne omekšavati rigoroznost radi citiranosti. Rešenje za AI pojednostavljivanje uslovljenih nalaza je redundantna preciznost u tekstu, ne jednostavnije tvrdnje.
- Neki sadržaj bi trebalo da ostane teško dostupan za AI — tekuće istrage sa bezbednosnim implikacijama za izvore, ili embargovan materijal. Odluke o pristupu crawlera donose se po sekcijama, ne za ceo sajt.
- Ovo je pokretna meta. Ponašanje AI crawlera i norme citiranja se i dalje definišu tokom 2026. — vraćati se ovom vodiču dva puta godišnje.

07

PUT ANGAŽMANA I CENOVNIK

ANGAŽMAN U DVE FAZE

Izgraditi temelje, a zatim održavati sistem funkcionalnim dok se ponašanje AI sistema razvija.

08

ŠTA ZNAČI "MONITORING I NADOGRADNJA" POSLE 6. MESECA

Kada su temelji postavljeni, posao menja oblik — više se ne gradi infrastruktura, već se prati kako AI sistemi zaista tretiraju izveštavanje i prilagođava se dok se ponašanje menja.

01 MESEČNO TESTIRANJE UPITA Isti set od ~15–20 pitanja pokreće se mesečno kroz ChatGPT, Perplexity, Gemini i Copilot — proverava se citiranje, tačnost i povezivanje sa originalnim izvorom.	02 PRAĆENJE POGREŠNE ATRIBUCIJE I GREŠAKA Pogrešni ili pojednostavljeni AI sažeci se beleže, eskaliraju kroz kanale za povratne informacije platformi i koriste za jačanje izvorne stranice sa koje su preuzeti.
03 PREGLED CRAWLER LOGOVA Logovi se proveravaju za aktivnost GPTBot, ClaudeBot i PerplexityBot — potvrđujući da crawleri zaista dolaze do novih istraga, ne samo da im je to teoretski dozvoljeno.	04 NADOGRADNJA SISTEMA llms.txt, schema i hub stranice entiteta se revidiraju kako se norme AI citiranja menjaju i nove istrage objavljuju — održavano ažurnim, ne prepušteno propadanju.